

Naturalisaties in 2002

Ron Tas

In 2002 hebben bijna 42 duizend niet-Nederlanders door naturalisatie het Nederlanderschap verkregen, bijna duizend minder dan in het jaar ervoor. In 1996 werden nog bijna 80 duizend mensen tot Nederlander genaturaliseerd. Vooral het aantal Turken dat zich laat naturaliseren, is de laatste jaren sterk teruggelopen. Verkregen in 1996 bijna 30 duizend Turken de Nederlandse nationaliteit, in 2002 waren het er nog geen 5 duizend. Het jaarlijks aantal genaturaliseerde Marokkanen schommelt al enige tijd rond de 11 duizend. Marokkanen vormen sinds 1999, wat betreft aantal naturalisaties, de grootste groep.

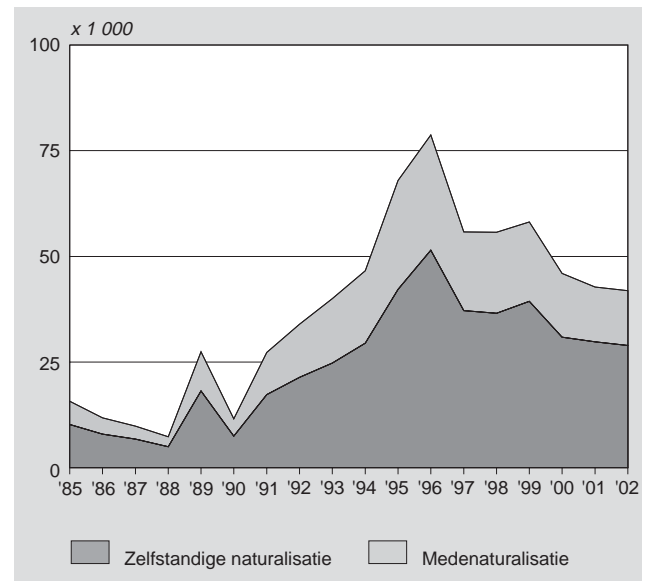
Ontwikkeling

In 2002 is aan bijna 42 duizend niet-Nederlanders door naturalisatie het Nederlanderschap verleend. Dit aantal is bijna duizend lager dan dat in het voorgaande jaar (grafiek 1). Het betreft zowel zelfstandige naturalisatie als medenaturalisatie van minderjarige kinderen (zie kader). In de tweede helft van de jaren tachtig kregen jaarlijks hooguit 16 duizend niet-Nederlanders door naturalisatie de Nederlandse nationaliteit. Een uitzondering hierop vormt het jaar 1989, met 27 duizend naturalisaties. Daarna nam het aantal naturalisaties snel toe. In 1996 werden bijna 80 duizend niet-Nederlanders genaturaliseerd, het hoogste aantal tot nu toe. Dit komt voor een deel doordat niet-Nederlanders bij naturalisatie tussen 1 januari 1992 en 1 oktober 1997 konden kiezen voor het behoud van de oorspronkelijke nationaliteit. Sinds 1 oktober 1997 geldt weer het principe dat iemand slechts één nationaliteit mag hebben. In een aantal gevallen is hierop echter een uitzondering mogelijk. Dat is bijvoorbeeld het geval als de verzoeker de nationaliteit bezit van een land dat afstand van de oorspronkelijke nationaliteit niet toestaat; als de verzoeker in het Koninkrijk der Nederlanden is geboren en ten tijde van het verzoek om naturalisatie in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba verblijft; als de verzoeker is gehuwd met een Nederlander of als de verzoeker een door Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba erkende vluchteling is.

Het aantal personen dat zelfstandig is genaturaliseerd, is sinds de tweede helft van de jaren tachtig, met uitzondering van de eerste helft van de jaren negentig, ongeveer twee keer zo groot als het aantal dat door medenaturalisatie Nederlander is geworden. In de eerste helft van de jaren negentig was het aantal personen dat zelfstandig is genaturaliseerd ruim anderhalf keer zo groot als het aantal dat door medenaturalisatie Nederlander is geworden.

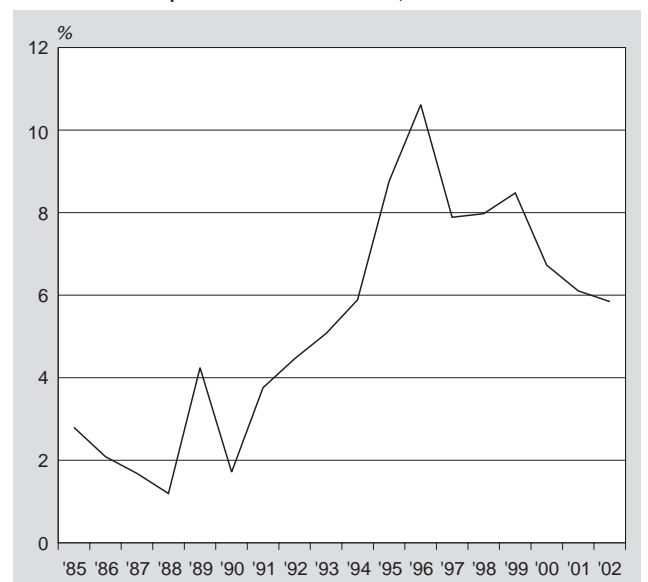
Door het aantal naturalisaties weer te geven per honderd niet-Nederlanders, kan worden nagegaan hoe het naturalisatiecijfer zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld (grafiek 2). In 2002 is aan bijna 6 procent van de niet-Nederlanders het Nederlanderschap verleend, iets minder dan in 2001. In 1996 werd nog bijna 11 procent van de niet-Nederlanders genaturaliseerd. In de tweede helft van de jaren

1. Verlening Nederlanderschap door naturalisatie, 1985–2002

tachtig was dat met slechts 2 procent aanzienlijk minder. Het gevolg van deze ontwikkeling is dat het aantal Nederlanders de laatste jaren is toegenomen en het aantal niet-Nederlanders afgenomen.

2. Naturalisaties per 100 niet-Nederlanders, 1985–2002

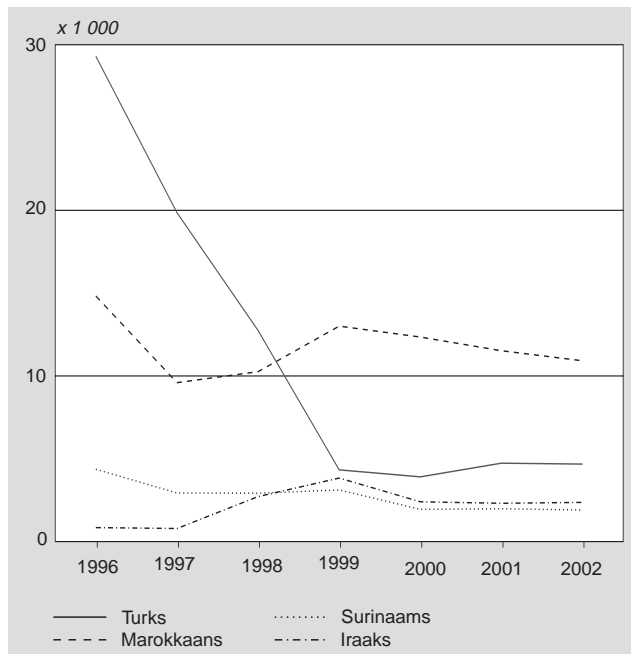

Uit onderzoek is gebleken dat de voornaamste redenen om voor de Nederlandse nationaliteit te kiezen van rechtspositionele aard zijn. De rechtspositie in het algemeen en de mogelijkheid om zonder visum door West-Europa te reizen, worden daarbij als specifieke redenen genoemd (Van den Bedum, 1993).

Voorgaande nationaliteit

Vooral het aantal Turken dat zich tot Nederlander laat naturaliseren, is de laatste jaren sterk teruggelopen. Verkregen in 1996 nog bijna 30 duizend Turken de Nederlandse nationaliteit, in 2002 waren het er nog geen 5 duizend (*grafiek 3*). Het aantal genaturaliseerde Marokkanen schommelt de laatste jaren rond de 11 duizend. Marokkanen vormden daarmee in 2002, wat betreft het aantal naturalisaties, de grootste groep.

3. Naturalisaties naar voorgaande nationaliteit, 1996–2002

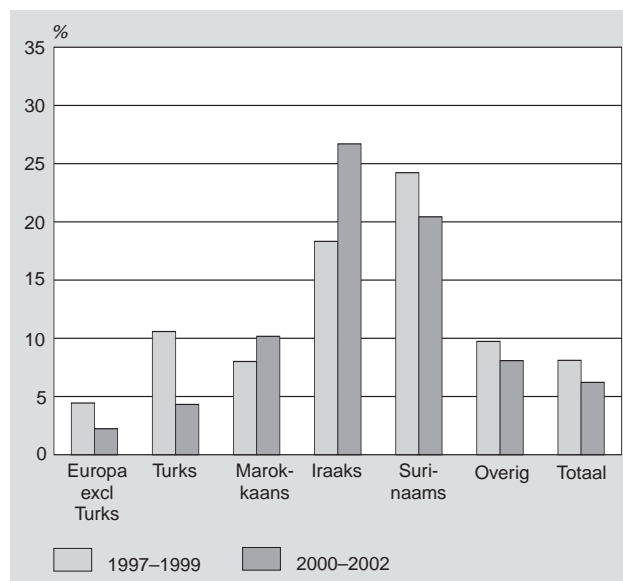

De daling van het aantal nationaliteitswijzigingen van Turken komt ook tot uiting in hun aandeel in het totaal aantal naturalisaties. In de tweede helft van de jaren negentig is het percentage van de Turken afgenomen van 37 in 1996 naar 7 in 1999. Inmiddels is het percentage weer toegenomen tot 11 in 2002. Het aandeel van de Marokkanen is gedurende de hele periode toegenomen, van 18 procent in de tweede helft van de jaren negentig naar 26 procent in 2002.

Het verschil in naturalisatie tussen Turken en Marokkanen hangt waarschijnlijk samen met verschillen in de Turkse en Marokkaanse wetgeving. Sinds 1 oktober 1997 moet men, volgens de Nederlandse wet, bij naturalisatie namelijk afstand doen van de oorspronkelijke nationaliteit. De Marokkaanse wetgeving staat dit echter niet toe. Marokkanen mogen daarom bij naturalisatie de Marokkaanse nationaliteit behouden. Turken daarentegen verliezen de Turkse nationaliteit als ze zich tot Nederlander laten naturaliseren. In een aantal gevallen is hierop echter een uitzondering mogelijk.

Verder werden in 2002 onder meer 2,4 duizend Iraakezen, 1,9 duizend Surinamers en 0,9 duizend (voormalig) Joegoslaven genaturaliseerd. Dit zijn aanmerkelijk kleinere aantallen voor deze landen dan in (bijvoorbeeld) 1999. In dat jaar werden nog 3,8 duizend Iraakezen, 3,1 duizend Surinamers en 7,9 duizend (voormalig) Joegoslaven door naturalisatie Nederlander.

4. Naturalisaties naar nationaliteit per 100 niet Nederlanders met overeenkomstige nationaliteit, 1997–2002

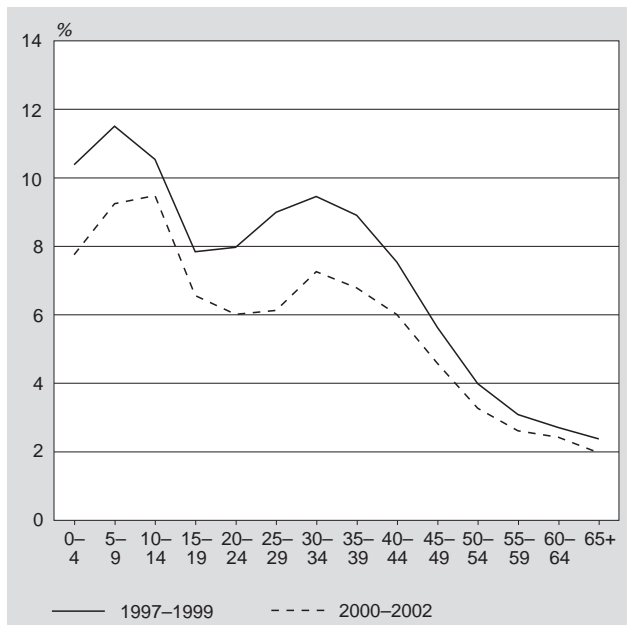
Het naturalisatiecijfer onder de in Nederland woonachtige niet-Nederlanders laat grote verschillen zien tussen de herkomstlanden (*grafiek 4*). Zo was in de periode 2000–2002 het naturalisatiecijfer onder de Iraakezen met meer dan 25 procent het hoogst, gevolgd door de Surinamers met 20 procent. Het cijfer voor de Marokkanen lag daar met 10 procent ver onder. Van de Turken had slechts 4 procent in de periode 2000–2002 het Nederlanderschap verkregen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat, hoewel het naturalisatiecijfer onder Marokkanen in de periode 2000–2002 niet het hoogst was, het *aantal* naturalisaties onder Marokkanen wel het grootst was.

Leeftijd en verblijfsduur

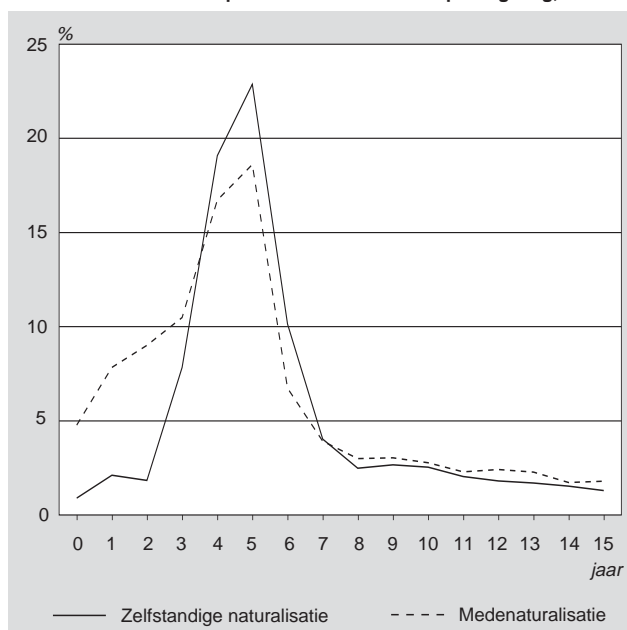
Het naturalisatiecijfer onder niet-Nederlanders is het hoogst onder kinderen tot 15 jaar (*grafiek 5*). Dit zijn de 'medegenaturaliseerden'. Ook de 25–39-jarigen laten hoge percentages zien. Bij hen gaat het om zelfstandige naturalisaties. Voor elke leeftijd geldt verder dat het naturalisatiecijfer in de periode 2000–2002 duidelijk lager was dan in de periode 1997–1999.

Wordt gekeken naar de (laatste onafgebroken) verblijfsduur in Nederland van de personen die in 2002 het Nederlanderschap door naturalisatie (zelfstandig en mede) hebben verkregen, dan blijkt dat de meeste naturalisaties vier of vijf jaar na aankomst (of na geboorte) in Nederland plaatsvinden (*grafiek 6*). In het licht van de regelgeving omtrent de naturalisaties (zie kader) is dit niet verrassend. Na een duur van vijf jaar nemen de percentages snel af. Tevens blijkt dat medenaturalisatie vaker na een korter verblijf in Nederland plaatsvindt dan zelfstandige naturalisatie. Dit komt enerzijds doordat een aantal van deze kinderen kort geleden in Nederland is geboren, en anderzijds doordat een aantal van hen in het kader van gezinshereniging pas kort in Nederland verblijft.

5. Naturalisaties naar leeftijd per 100 niet-Nederlanders met overeenkomstige leeftijd, 1997–2002

6. Naturalisaties per regeling naar (laatste onafgebroken) verblijfsduur in Nederland in procenten van het totaal per regeling, 2002

Overige regelingen

Bijna twee derde van de niet-Nederlanders in Nederland verkreeg in de periode 1997–2002 het Nederlanderschap door zelfstandige naturalisatie (*staat*). In bijna 30 procent van de gevallen is het Nederlanderschap verkregen door medenaturalisatie. In de periode 1997–2002 verkreeg ruim 90 procent van de niet-Nederlanders het Nederlanderschap door naturalisatie. Door middel van optie heeft 4 à 5 procent het Nederlanderschap verkregen. Erkenning en adoptie ten slotte maken ieder slechts ruim 1 procent uit van het totaal.

Regelgeving

Het ministerie van Justitie is belast met de uitvoering van de Rijkswet op het Nederlanderschap. Deze wet regelt onder meer in welke gevallen niet-Nederlanders in aanmerking kunnen komen voor naturalisatie tot Nederlander. Niet-Nederlanders zijn personen zonder de Nederlandse nationaliteit. Nederlanders zijn personen met de Nederlandse nationaliteit, eventueel in combinatie met een andere nationaliteit.

Het Nederlanderschap door naturalisatie kan worden verleend aan niet-Nederlanders die daarom verzoeken en die meerderjarig zijn. De verzoeker moet aan enkele voorwaarden voldoen. Zo moet hij/zij ten minste vijf jaar (drie jaar als hij/zij getrouwd is met een Nederlandse/Nederlander) onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba hebben gewoond en als ingeburgerd worden beschouwd in de Nederlandse, de Nederlands-Antilliaanse of de Arubaanse samenleving.

Een minderjarig kind deelt in de naturalisatie van de ouder(s). Als het kind 12 jaar of ouder is, heeft het daarin inspraak. Wil het kind niet worden genaturaliseerd dan zal dat ook niet gebeuren.

In de naturalisatieprocedure wordt samengewerkt door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND, een verzelfstandigde uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Justitie) en de gemeente waarin de te naturaliseren niet-Nederlander is ingeschreven. Deze instanties wisselen gegevens uit. De gemeenten behandelen de aanvraag sinds 1 januari 1996 in eerste instantie geheel zelfstandig. De IND ontvangt vervolgens een volledig dossier en verricht alleen nog een toetsing op enkele hoofdlijnen. De wettelijke termijn waarbinnen op het naturalisatieverzoek moet zijn beslist, bedraagt maximaal één jaar. De beslissing kan ten hoogste twee keer zes maanden worden aangehouden.

Naast naturalisatie is optie een tweede mogelijkheid om het Nederlanderschap te verkrijgen. Volgens artikel 6 van de Rijkswet op het Nederlanderschap verkrijgt men de Nederlandse nationaliteit door optie door een daartoe strekkende verklaring af te leggen. Het optierecht wordt toegekend aan twee categorieën niet-Nederlanders: zij die in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba zijn geboren, daar onafgebroken hebben gewoond en de leeftijd van 18 jaar wel, maar die van 25 jaar nog niet, hebben bereikt; en zij die sinds de geboorte staatloos zijn en in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba zijn geboren en daar ten minste drie jaar hebben gewoond en de leeftijd van 25 jaar nog niet hebben bereikt.

Erkenning en adoptie zijn de overige mogelijkheden tot het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit. Daarbij wordt aangetekend dat het CBS pas vanaf 1995 verkrijging van het Nederlanderschap door erkenning waarneemt. Uiteraard worden de meeste personen Nederlander bij de geboorte, louter omdat de vader, de moeder of beide ouders Nederlander zijn. Deze voor de hand liggende groep blijft in het kader van dit artikel buiten beschouwing.

Voor een uitgebreide beschrijving van de diverse regelingen zie Tas, 1987.

Staat
Verkrijging Nederlanderschap naar soort regeling, 1997–2002

	Erken- ning	Adoptie	Optie	Naturalisatie		Totaal
				zelf- standig	mede	
<i>x 1 000</i>						
1997–1999	2,2	1,8	7,5	113,0	56,6	181,1
2000–2002	2,3	2,3	6,8	89,5	41,1	142,0
<i>%</i>						
1997–1999	1,2	1,0	4,1	62,4	31,2	100
2000–2002	1,6	1,6	4,8	63,1	28,9	100

Literatuur

Bedum, R.F.A. van den, 1993, Motieven voor naturalisatie. Waarom vreemdelingen uit diverse minderheidsgroepen wel of niet kiezen voor naturalisatie. Onderzoek en Beleid 125. Quint, Gouda.

Tas, R.F.J., 1987, Wijzigingen van nationaliteit, 1986. Maandstatistiek van de Bevolking 35(7), blz. 21–32. CBS, Voorburg/Heerlen.

Tas, R.F.J., 2000, Aantal wijzigingen van nationaliteit sterk toegenomen in de jaren negentig. Maandstatistiek van de Bevolking 48(9), blz. 13–21. CBS, Voorburg/Heerlen.